

Bonderups kyrka

55.6400, 13.3555

De medeltida sockenkyrkorna är de äldsta byggnaderna på den skånska landsbygden, och ofta har de brukats kontinuerligt sedan de byggdes på 1100- eller 1200-talet, och ständigt anpassats och byggts om efter församlingens behov.

Exakt när Bonderups kyrka byggdes vet man inte, men vid en undersökning konstaterade man att kyrkans murbruk har stora likheter med det murbruk som användes när Dalby Heligakorskyrka byggdes cirka 1060. Det är dock mer troligt att kyrkan i Bonderup byggdes först på 1100-talet. Kyrkan bestod då av koret och de två östligaste tredjedelarna av långhuset, och bör ha varit ca 20 meter lång och som bredast ca 8 meter.

Ursprungligen har kyrkan antingen haft ett plant trätak eller så har takstolarna varit synliga. Valv slogs på 1400-talet. Under medeltiden hade kyrkan också portaler på både södra och norra sidan av långhuset. Den norra för kvinnorna och den södra för männen.

1850 satte man igen nordportalen, byggde ett nytt vapenhus samt ett torn efter ritningar upprättade av arkitekt Johan Fredrik Åbom. Församlingen hade då länge velat bygga ett torn för att slippa kostnaderna för det intensiva underhållsarbete som klockstapeln krävde.

Dock slog blixten ner i tornet påskafton 1916. Tornets trappstegsgavlar rasade ner och förstörde stora delar av tornets och delar av långhuset. Domkyrkoarkitekten Theodor Wählin upprättade ett restaureringsförslag, varefter tornet återuppbyggdes av byggmästare Olaf Petersson, samtidigt som dess utseende förändrades radikalt.

När kyrkan renoverades åren 1918 till 20 under ledning av Wählin, strävade han efter att återskapa det äldre utseendet i kyrkorummet. Den renovering som hade skett i slutet av 1800-talet föll honom inte i smaken, och egentligen var det bara altarljusstakarna som han uppskattade. Han skrev efter att han inledningsvis besiktigt kyrkan att: "Bredvid all denna bänkyndedom verkar de båda massiva medeltida malmjustakarna alldeles särskilt gediget monumentala". Den då ovanligt formade, ovala altarrunden tyckte han var: "närmast påminnande om akterdäcket på en ångbåt", medan Johan Ullbergs altaruppsats var. "gräsligt restaurerad".

Wählin lät därför bland annat tillverka en ny altaruppsats utförd av Sven Lagerholm i Lunnarp, efter en beskrivning av kyrkans gamla altaruppsats som kasserats vid mitten av 1800-talet.

Johan Ullberg hade även i mitten av 1700-talet skapat kyrkan predikstol. Skulpturerna på predikstolen representerar Kärleken, Tron och Hoppet, emedan Visheten saknas.

Ullberg var en av de mest kända av bildhuggarna i Skåne under 1700-talet. Han hade börjat med att kombinera sitt bildhuggeri med att bedriva gästgiveri i Hurva, men eftersom han inte hade laglig rätt att bedriva hantverk utpekades han 1749 som bönhas, varpå han istället upprättade sin verkstad i Finja. Därifrån kunde han mer ostört och med framgång bedriva sin verksamhet. Hans verk finns inte bara i kyrkor i Skåne utan även i norra Götaland.

Dopfunten tillverkades 1962 i ljus sandsten av stenhuggare Eric Johansson i Dalby, och ritades av konstnären Ivar Ålenius-Björk, som hämtade motivet från ett trekantigt frö till en ärtväxt i hans trädgård.

Orgeln byggdes 1920 av Mårtenssons orgelfabrik i Lund, renoverades 1950 av samma firma, och har ett spelbord som är vänd mot kyrkorummet. Idag används inte denna orgel utan det har köpts in en digital orgel som finns nere i kyrkorummet.

Källor:

Webb: Dalby församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister

Pdf: "Bonderups kyrka - kulturhistorisk karaktäristik och bedömning". Lunds stift 2015 Max Laserna.

Pdf: "Bonderups kyrka - Ombyggnation, tillbyggnation och rasering i en romansk stenkyrka2. Anna Rasmusson. C-uppsats i Historisk Arkeologi HT2007.

Bok: "Skånes kyrkor - En kulturhistorisk resa genom 1000 år". Caroline Ranby. ISBN 978-91-7545-204-3